

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата педагогічних наук
Скорик Юлії Мирославівни
про дисертацію
ЗАТВОРНЮК ОКСАНИ МИКОЛАЇВНИ
„Формування у майбутніх психологів готовності
до професійного самовдосконалення”,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Однією з найбільш характерних ознак сучасності є стрімка й радикальна спрямованість до змін в усіх сферах суспільного буття. Світові глобалізаційні, інтегративні процеси, нова філософія освіти та науково-технічний прогрес вимагають нових підходів до організації едукативної особистості, рівня знань фахівця і його професійної компетентності. В осяжному майбутньому суспільні й державні вимоги до професійної складової особистості фахівця зможе задовольнити лише людина нової формації, у якій гармонійно розвинена інтелектуальна і почуттєва сфера, яка чітко усвідомлює систему внутрішніх мотивів професійної діяльності й здатна самостійно вибудувати програму ефективного розвитку професійної «Я-концепції». Сформована готовність до професійного самовдосконалення набуває ролі суттєвого чинника у попередженні особистісних і професійних криз та деформацій, пов'язаних із набуттям гідного статусу в ієрархії професійної спільноти. Тому, досліджувана Затворнюк Оксаною Миколаївною проблема формування готовності до професійного самовдосконалення у майбутніх психологів – є досить важливою і актуальною в процесі реформування сучасної університетської освітньої системи, що надиктована гострою суспільною потребою у професіоналізмі психологів та престижністю цієї професії в системі освіти загалом.

Дисертаційну роботу виконано в межах науково-дослідної теми кафедри практичної психології «Теоретико-методологічне та організаційно-методичне забезпечення професійної підготовки майбутнього практичного психолога як конкурентоспроможного фахівця» факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова як складової комплексної наукової проблеми «Українська освіта в контексті трансформаційних суспільних процесів» (державний реєстраційний номер 0108U007644).

Тему дисертації затверджено вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол від 25 червня 2013 року №15) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол від 25 лютого 2014 року №2).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисертантом, і в цілому не викликає сумніву.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки.

Дисертант на високому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, визначила мету, завдання, методи дослідження.

Не викликає сумніву чітка структура дисертації, усі частини якої спрямовані на досягнення поставленої мети. План роботи логічний і послідовний, простежує проблему особистісного і професійного становлення фахівця в сучасній освіті, зокрема дослідження професійного самовдосконалення майбутніх психологів.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження і його висновків обумовлені теоретико-методологічними позиціями, застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів наукового пошуку.

Відповідно до мети дисертаційної роботи визначено її завдання, для реалізації яких автором проаналізовано значний масив наукової, навчально-методичної літератури, а також навчальні плани, програми професійної підготовки майбутніх психологів. Принагідно варто відзначити вміння автора узагальнювати й систематизувати дослідницький матеріал. Вражає фактологічна насиченість змісту дисертації, побудована на потужній джерельній базі.

Об'єкт і предмет дослідження адекватні меті та завданням роботи.

Дисертацію презентує високий рівень наукової новизни, де автором вперше: проаналізовано стан розробленості проблеми формування готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення; виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови

формування готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення (формування мотивації до професійного самовдосконалення на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії; розширення змісту навчального курикулуму через інтеграцію акмеологічного та компетентісного підходів; включення майбутніх психологів в професійну діяльність через набуття досвіду професійного самовдосконалення у позааудиторній роботі та під час навчально-виробничої практики; спроектовано модель формування готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення, яка складається з теоретичного, процесуального та результативного блоків; визначено критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення.

Не викликає сумніву *практичне значення одержаних результатів дослідження*, яке полягає в тому, що теорія та методика професійної освіти збагатяться ефективною системою педагогічних умов формування готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення. Наукова розвідка знайшла своє відображення у розробленні та впровадженні в освітній процес авторського спецкурсу «Основи професійного самовдосконалення психологів»; доповненні матеріалів для самостійної роботи за напрямом підготовки 6.030103 «Практична психологія», 6.030102 «Психологія» та оновленні змісту низки нормативних дисциплін у системі підвищення кваліфікації психологів. удосконалено зміст навчально-виробничої практики студентів. Складовою комплексного процесу формування готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення слугує розроблений авторський «Щоденник самопізнання».

Застосування теоретичних положень і висновків щодо організації процесу формування готовності майбутнього психолога до професійного самовдосконалення знайшло відображення у програмі спецкурсу; навчально-практичному посібнику; робочому зошиті для самостійної роботи студентів; українських та зарубіжних фахових виданнях; статтях і тезах у збірниках матеріалів всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференцій.

Цінним є те, що автором удосконалено зміст програми педагогічної навчально-виробничої практики для майбутніх психологів з метою відтворення умов і механізму формування фахової компетентності і чіткого визначення напрямів і перспектив професійного самовдосконалення студентів.

Розроблено й упроваджено в навчально-виховний процес модель формування готовності у майбутніх психологів до професійного самовдосконалення, ефективність якої підтверджено експериментальним дослідженням.

Результати формувального етапу педагогічного експерименту засвідчили значне підвищення високого рівня й зменшення низького рівня сформованості готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення.

Разом із тим, ми відмічаємо:

- у дисертації недостатньо представлені можливості використання інформаційних технологій (ст.111) в процесі формування готовності майбутніх психологів під час навчання у вищих навчальних закладах;
- робота набула б більшої досконалості, якби дисертантка ширше й ґрунтовніше представила сучасний зарубіжний досвід щодо досліджуваної проблеми, оскільки у списку використаних джерел подано 27 видань.

Вірогідність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком адекватні суті та конкретним завданням дослідження, досягнуті завдяки системному використанню комплексу взаємопов'язаних дослідницьких методів і ґрунтовній джерельній базі. Одержані дисертантом результати достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та загальних висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та поставленій меті.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертації, а 26 публікацій автора (серед яких: 1 програма спецкурсу, 1 навчально-практичний посібник, 1 робочий зошит самостійної роботи; 5 статей у наукових фахових виданнях України та 2 – у наукових зарубіжних виданнях, 16 статей та тез у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій) з достатньою повнотою відображають основні положення й висновки дисертації, праці цілком відповідають встановленим вимогам.

Обсяг і зміст дисертації показують, що робота є самостійним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, і свідчать про професійну зрілість автора.

Виклад матеріалу в науковій роботі логічний та послідовний, має науковий характер та прикладне значення. Для тексту дисертації характерними є змістова завершеність, цілісність і зв'язність, вміле

апелювання фактами. Зміст автореферату ідентичний до основних положень дисертації. Таким чином, можна з впевненістю сказати, що автор дослідження має нестандартне мислення і вміє самостійно працювати, аналізувати та узагальнювати накопичений матеріал, робити самостійні висновки.

Разом з тим ми вважаємо, що:

- у таблиці 1.1. (ст.65) наведено методичну карту дослідження готовності компонентів майбутніх психологів до професійного самовдосконалення, але не зазначено методик для самодіагностування, так як у структурі професійного самовдосконалення одним із компонентів є самоконтроль.
- у параграфі 2.1. «Теоретико-технологічні основи формування готовності майбутніх психологів до професійного самовдосконалення», на нашу думку, дещо інформаційно переобтяжений.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів»

На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що дисертаційна робота Затворнюк Оксани Миколаївни „Формування у майбутніх психологів готовності до професійного самовдосконалення” є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам “Порядку присудження наукових ступенів” (пп. 9, 10, 11, 13, 15), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за № 656 від 19 серпня 2015 р. та за № 1159 від 30 грудня 2015 р.), а її автор – Затворнюк Оксана Миколаївна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, викладач
кафедри педагогіки вищої школи і
освітнього менеджменту

Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

Проректор з наукової, інноваційної
та міжнародної діяльності, професор

Ю. М. Скорик

С. В. Корновенко